

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาโภชนาการที่พบในชนบทส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการขาดสารอาหารที่สำคัญ คือการขาดโปรตีนและพลังงานในทารก เด็กก่อนวัยเรียน วัยเรียน หญิงมีครรภ์และหญิงให้นมบุตร โรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กในหญิงมีครรภ์และให้นมบุตร การขาดไอโอดีนในเขตจังหวัด ภาคเหนือและบางส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง และการขาดวิตามินกับแร่ธาตุอื่น ๆ (สิริพันธุ์ จุลรังคะ, 2542) ในเด็กวัยเรียนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญอีกกลุ่มหนึ่ง หากไม่ได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมกรบริโภคที่ดีจะเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการมีภาวะทุพโภชนาการ ซึ่งมีผลเสียหลายประการ อาทิเช่น โรคความดันโลหิต โรคอ้วนและโรคหัวใจ เป็นต้น เนื่องจากเด็กวัยนี้ต้องการอาหารที่ถูกหลักโภชนาการเพื่อการเจริญเติบโตและอื่น ๆ เด็กวัยเรียนได้รับประทานอาหารมื้อหลักที่บ้าน 2 มื้อ คือ มื้อเช้าและมื้อเย็น ส่วนมื้อกลางวันรับประทานที่โรงเรียน พฤติกรรมการรับประทานอาหารที่เด็กได้เรียนรู้จากบ้าน จะส่งผลถึงการเลือกรับประทานอาหารที่โรงเรียนด้วย อย่างไรก็ตามปัญหาโภชนาการของเด็กวัยเรียนมักเกิดจากความยากจนของครอบครัว ซึ่งทำให้เด็กไม่ได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ จากการศึกษาภาวะโภชนาการของเด็กวัยเรียน โดยกองโภชนาการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (ทัศนวิจิตริสานต์, 2544) พบว่า เด็กวัยเรียนทั่วประเทศเป็นโรคขาดโปรตีนและแคลอรี สาเหตุจากการได้รับอาหารไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน และยังพบอีกว่าเด็กบางคนไม่ได้รับประทานอาหารทั้งมื้อเช้าและมื้อกลางวัน ทำให้เด็กไม่มีสมาธิในการเรียน ขาดภูมิต้านทานโรค ทำให้เจ็บป่วยบ่อย ๆ เป็นผลให้ประสิทธิภาพการเรียนของเด็กกลุ่มนี้ต่ำ

นอกจากปัญหาที่กล่าวมาแล้วยังมีปัญหาทางด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางสมองและสติปัญญาของเด็ก พบว่า เด็กวัยเรียนมีภาวะการเจริญเติบโตไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 12 ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดสารอาหาร เช่น ขาดโปรตีนและพลังงาน ขาดสารไอโอดีน ซึ่งแสดงออกด้วยอาการโรคคอพอก ร้อยละ 9.8 โรคโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก ร้อยละ 12.9

นอกจากนี้ยังพบว่า มีแนวโน้มของการเกิดโรคที่เกิดจากการมีพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ไม่ถูกต้อง และการรับประทานอาหารมากเกินไปเกินความต้องการของร่างกาย ทำให้เด็กวัยเรียนมีภาวะโภชนาการเกิน ร้อยละ 12 เด็กวัยเรียนส่วนใหญ่จะรับประทานอาหารที่มีส่วนประกอบของไขมัน น้ำตาลและเกลือแร่อยู่ในปริมาณสูง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคอ้วน โรคเบาหวาน โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูงและโรคเรื้อรังอื่น ๆ ซึ่งเป็นผลที่ติดตามมา โรคอ้วนมักจะเป็นปัญหาที่รุนแรงในเด็กอายุ 2-9 ปี โดยเฉพาะเด็กผู้หญิง (วารกรณ์ ศิริสว่าง, 2542)

โรงเรียนอนุบาลแพร์อยู่ในสังกัดการประถมศึกษาจังหวัดแพร่ มีการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันมีนักเรียนทั้งหมด 2,104 คน ซึ่งทางโรงเรียนได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาวะโภชนาการของนักเรียน มีการสำรวจภาวะโภชนาการของนักเรียน พบว่ามีภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวน 49 คน ภาวะโภชนาการปกติ จำนวน 1,984 คน และภาวะโภชนาการเกินเกณฑ์ จำนวน 74 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 2,104 คน ทำให้ทราบว่านักเรียนโรงเรียนอนุบาลแพร์ยังมีปัญหาเกี่ยวกับภาวะโภชนาการ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตทางร่างกายด้านการพัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้ จึงควรมีการป้องกันภาวะโภชนาการในเด็ก (ทัศนีย์ วิฑูรธินันต์, 2544)

ครอบครัวเป็นปัจจัยแรกที่มีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมบริโภคของเด็ก พ่อแม่และบุคคลในครอบครัวจะเป็นแบบอย่างของเด็กในการเลียนแบบ ทัศนคติต่ออาหารของพ่อแม่ จะเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความชอบหรือไม่ชอบอาหารของเด็ก ดังนั้นพ่อแม่จึงเป็นตัวอย่างที่ดีในการรับประทานอาหาร (เบญจมา มุกตพันธุ์, 2542) ในขณะเดียวกันตัวเด็กเองได้รับอิทธิพลจากเพื่อนและสื่อ จึงชอบรับประทานอาหารขนมกรุบกรอบมากกว่าการรับประทานอาหารมื้อหลัก ซึ่งเป็นเหตุทำให้เกิดภาวะโภชนาการต่ำหรือเกินได้ (กัลยา ศรีมหันต์, 2541) ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของครอบครัวกับภาวะโภชนาการของนักเรียน

โรงเรียนอนุบาลแพร์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของครอบครัวกับภาวะโภชนาการของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลแพะ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ลักษณะของครอบครัวนักเรียนโรงเรียนอนุบาลแพะ
2. ภาวะโภชนาการของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลแพะ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของครอบครัวกับภาวะโภชนาการของนักเรียน

โรงเรียนอนุบาลแพะ

ขอบเขตการศึกษา

ด้านประชากร ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนอนุบาลแพะ จังหวัดแพะ ปีการศึกษา 2545

ด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงลักษณะของครอบครัว คือ การปฏิบัติของผู้ปกครองด้านสุขวิทยาและอาหาร ภาวะโภชนาการของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ลักษณะของครอบครัว หมายถึง ระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว ผู้จัดและรับผิดชอบอาหารมื้อหลักในบ้าน การบริโภคอาหาร ความชอบอาหารของบิดามารดา สภาพแวดล้อมของครอบครัว

ภาวะโภชนาการ หมายถึง สภาพหรือสภาวะร่างกายของเด็กนักเรียน ซึ่งมีผลจากการได้รับสารอาหารที่รับประทานอาหาร ประเมินได้จากการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง โดยใช้ค่าน้ำหนักต่อส่วนสูงเป็นตัวบ่งชี้ เทียบกับกราฟแสดงเกณฑ์อ้างอิงการเจริญเติบโตของกรมอนามัย กระทรวง

สาธารณสุข พ.ศ. 2542

นักเรียนโรงเรียนอนุบาลแพะ หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ของโรงเรียนอนุบาลแพะ ปีการศึกษา 2545

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

ทำให้ทราบถึงลักษณะของครอบครัวที่มีผลต่อภาวะโภชนาการของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลแพร่ ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประกอบการวางแผนเพื่อการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาโภชนาการของนักเรียนต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved